

Застосування СЕО в якості елементу управління мережею охоронюваних територій та об'єктів з її структурними елементами пропонується розглядати як вид управлінської діяльності, спрямований на підготовку рішень про зміну стану використання і охорони складових мережі, створення сприятливого екологічного середовища та поліпшення ландшафтів.

УДК 502.35

¹Васенко Л.А., ²Васенко О.Г.

¹Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,

²Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем

ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ У ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Удосконалення навчального процесу під час підготовки фахівців з цивільної та екологічної безпеки необхідно починати з термінування понять, які використовуються у терміносистемах природоохоронної діяльності. Розвиток науки та різних видів господарської діяльності породжує нові поняття, терміни, термінології, терміносистеми у галузях науки та техніки, що формуються. Однією з таких областей знань можна назвати екологію.

Сьогодні можна говорити про те, що наука «екологія» стає інтегрованою наукою, тобто екологія інтегрується природничими, технічними і соціальними науками і стає міждисциплінарною.

У зв'язку з цим у представників класичного розуміння предмету екології виникають обґрунтовані побоювання стосовно вживання базових екологічних термінів для термінування понять з іншими відтінками знань. Відсутність чітких дефініцій призводить до надто вільного тлумачення екологічних понять.

Екологічна термінологія перебуває сьогодні на етапі свого динамічного розвитку. В умовах побудови ринкової економіки виникає багато проблем, пов'язаних з використанням застарілих технологій з високим рівнем ресурсоспоживання, зміною форм власності, появою нових суб'єктів господарювання. Можна зазначити, що актуальність дослідження й розв'язання екологічних проблем не зменшується.

Базові поняття екології трансформуються, збагачуються новими фактичними та експериментальними даними, що, в свою чергу викликає появу нових термінів для їх найменування.

Проте з метою забезпечення однозначної відповідності між терміном і поняттям, яке називає термін дуже важливо правильно усвідомлювати процес становлення поняття, тобто формування змісту поняття і фіксацію його у знакові.

На першому етапі упорядкування будь-якої термінології створюють дефініції (визначення), кожна з яких призначається лише для одного ізолювано взятого поняття, не враховуючи зміст інших, пов'язаних з ним понять. Тому такі дефініції свідчать про нечіткість меж між поняттями. Крім того, одне поняття може мати кілька визначень, які «відображають, по-перше, погляди різних шкіл і напрямків, і по-друге, різні етапи розвитку відповідної науки, а також неодноразовість формування її понять» [1]. Класичним прикладом такої ситуації є проблеми, пов'язані з тлумаченням поняття «екологія». Термін «екологія» був запропонованим Е. Гекелем у 1866 році. Він визначив це поняття як «пізнання економіки природи, одночасне дослідження всіх взаємовідносин живого з органічними і неорганічними компонентами середовища», тобто вивчення взаємодії різних організмів між собою, а також із навколишнім середовищем [2]. Такі визначення є класичним розумінням поняття

«екологія». Але сьогодні термін «екологія», який порівняно недавно функціонував лише у природознавстві, увійшов у сферу багатьох інших наук, внаслідок чого розширилися межі дослідження сучасної екології від вивчення відношення «організм-середовище» до відношення «людина-природа» (неокласичний підхід).

Між екологами-біологами та неоекологами, соціоекологами постійно йдуть суперечки через трактування поняття «екологія» у широкому і вузькому значенні, які суттєво відрізняються. Замість терміна «екологія» неоекологи пропонують термін «інвайронменталістика», що відповідає, на думку українського біолога К. Ситника, англійському терміну Environmental protection (охорона навколишнього середовища) [3].

Отже, зазначені проблеми у екологічній термінології свідчать про необхідність систематизації екологічної термінологіки, а також її упорядкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба М.М. До проблеми тлумачення терміна «екологія» // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2007. – Випуск VII. – С. 147–149.
2. Білявський Г.О., Бутченко Л.І., Навроцький В.М. Основи екології: теорія і практикум: Навч. Посібник. – К., 2002. – С. 10-20.
3. Ситник К. М. Інвайронментальна криза: оцінки, розвиток, можливі наслідки / К. М. Ситник // Укр. ботан. журн. – 1994. – 51, № 6. – С. 5-16.

УДК: 504.054:574.583

Васенко О.Г., Міланіч Г.Ю., Свиридов Ю.В.

Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УКРНДІЕП)

ФОРМУВАННЯ БАЗИ ДАНИХ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ПОПЕРЕДЖЕННІ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ

Бази даних, які складаються за результатами проведених досліджень, дозволяють відстежувати динаміку і тенденції змін основних показників якості води як протягом сезону, так і кількох років, а також прогнозувати розвиток стану екосистеми, особливо у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

В УКРНДІЕП формуються бази даних гідрологічних, гідрохімічних та гідробіологічних показників за матеріалами багаторічних досліджень у дельті Дунаю, басейні р. Сіверський Донець, інших водних об'єктів. Для подальшої обробки та оптимізації отриманих результатів використовується пакет програм Microsoft office (Microsoft exel) з широким вибором інструментів і функцій для роботи з даними. Підсумкові результати відображаються у вигляді таблиць та графіків.

У даній роботі наведені приклади графічного зображення деяких результатів експедиційних обстежень української частини дельти р. Дунай в 2014-2015 рр. у ході комплексного багаторічного (2004-2016 рр.) екологічного моніторингу відновлення та експлуатації глибоководного суднового ходу (ГСХ) Дунай – Чорне море, головним виконавцем якого було призначено Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УКРНДІЕП).

На рис. 1 представлені результати *гідрохімічного* моніторингу - вмісту основних біогенних речовин за середніми значеннями на дослідженій ділянці р. Дунай протягом